

PARTE

Nr. 2 (18)

RYMANCIO

RUPINTOJÊLIO

PRIE RYMANČIO

R Ū P I N T O J Ė L I O

LLKS Visuomeninės Minties Organas

1952 m.

vasaris

Nr. 2 /18/

Sveikiname kovojančius už VASARIO ŠEŠIOLIKTĄ
deklaravusių teisių įgyvendinimą Lietuvoje.

L L K S

.....
C h r i z a n t e m a

E G L Ė

Liūdž žalieji eglė,
Liūdž jauna palinkus:
Vėtra puola žemę,-
Iš rytų atslinkus.

Nisukiasi žydrynė,
Pradėd lietus lyti;
Kaukia žiemą vėjai,-
Puol eglę draskyti.

-Kiek reikia iškentėti!-
Jauna eglė rauda.
-Kur jėgų išgausi!-
Eglei žemė kalba.

Rami ošia eglė,-
Kančiose tvirtėja:
Visus ugdo žemė,-
Nugalėti vėja.

50.02.04

L A I S V Ė S Ž I E D A I

Gyvų nepavėgę ir maskolius,
Mūs žemėj - didvyrių tauta.
Tik audrų išdainuotas bytojus -
Gražiausias, - jis laisva Lietuva.

Ne vargai baisūs mums, pavojai,
Mirties paslaptingi sparnai;
Mes tėviškes laisve alsuojam,
Mums laisvės gražiausi žiedai.

I laisvės vainiką mes pinsim,
Iš savo mes žygių žiedų;
Tik broliais Tėvyne dabinsim, -
Kur šiandien neboja audrų.

Tėvyne prəkelsim prispalve;
Ji supsis ant kalno pilies,
Kur yr kunigaikščių buveinė, -
Ant žemės - gražiausios šalies.

Tik laisvei tėvai mūs šypsosis,
Ją Vytautas laimins Didus;
Pavasariai laime kvatosis,
Kai laisve alsuos mūs dangus.

Ne tankais sau laisve gražinsim, -
Prieš laisvę nulinks vergija:
Kai laisvės vainikan mes pinsim,
Kuo puošias didvyrio valia.

-----•-----

Žmogus, kuris turi idėją, yra tvirtesnis už de
vyniasdešimt devynis, kurie turi interesą.

J. St. Millsas

Tavo gera nuotaika - dovana, kurią tu duodi
savo artimui.

Rytų išmintis

Visada yra lengviau atlikti blogą darbą, nei
paskui atitaisyti savo kaltę. Graikų išmintis

-----•-----

V V Y Č I U

P R R

2 / 18 /

Š u š v i s

Lietuva - lietuvis

K E L I U

Lietuviais esame mes gimę,
Lietuviais turime ir būt,
Tą garbę gavome užgimę,
Jai ir neturime leist pražūti

Vasario šešioliktoji - mūsų Nepriklausomybės šventė. Skaudu būtų nežymiai praėjus pro tą, mums lietuviams reikšmingą ir daug pasakančią istoriją datą. Susikaupimu, nulenkdami galvas, pagerbkime šios šventės Lietuvai dovanotojus lietuvius - Savano - rius Kūrėjus, partizanus, visus tauruosius Lietuvos sūnus ir dukras, kurie ant Nepriklausomybės aukuro pasukojo ir savo gyvybės už šventų lietuviui idealų įgyvendinimą. Iš tų idealų yra ir laisvė kurti savo istoriją be jos spekuliantų pagalbos, taip pat ją be anų malonės ir pažvelgti. Šiuo idealu naudodamiesi, į savo tautos istoriją Nepriklausomybės šventės proga ir pažvelkime.

Mes negalime pasakyti, ką lėmė Praamžius leisdamas mūsų tautai įsikurti tarp Rytų ir Vakarų Europos didžiųjų agresinių valstybių. Žinome tiek, kad šioje kryžkeleje stovėdama mūsų tauta suvaidino labai didelį vaidmenį, išgelbėdama bei apsaugodama mūsų kaimyninių tautų laisvę nuo sukrėtimų, nuo jos sunaikinimo. Ta garbė tenka lietuvių tautai, kurios valstybinę didybę atstovavo Mindaugas, Vytautas, kuri savo sienas rėmė net Juodosiomis jūromis.

Į mūsų valstybės iškilimą žvelgdami rasime, jog tai pasiekiama nebojant lietuviams kovos prieš visas sudras, kurios juos puolė iš oro ar tai iš vidaus stengė išsprogdinti. Žvelgdami į 1952 m., nuo Liublino unijos prasidėjusį Lietuvos silpnėjimą, prisiname mums nelaiminguosius 1795 m. Lietuvos valsty

bės tarp kaimynų išsidalijimą. Šią Lietuvos tragediją žvelgdami regime, kai lietuviai į savo gyvenimą išleido "brolių" slavą, su šita gimine Lietuvos gyvenimas, krypdamas svetimųjų keliu, lietuviui atnešė jam svetimą - vargo dalį.

Prašvitus Basanavičiaus AUŠRAI, suskambėjus Kundirkod VARPUI, lietuviams pasukus savo - vienybės keliu, Lietuva priėjo vasario 16-ą.

1918 metais vasario 16 dieną Lietuvos Taryba Vilniuje paskelbė: atstatanti nepriklausomą, demokratinią ir sąjungią Lietuvos valstybę atskiriantį nuo visų ryšių, kurie yra buvę su kitomis tautomis.

Sie drąsūs žodžiai, Savanorių Kūrėjų krauju patvirtinti, Lietuvą įvedė į laisvų tautų šeimą. Tautų Sąjungą. Ko siekė ir siekia mums savus kelius primest geidžiantieji kaimynai, atskirai kalba tai: lenkai skelbės broliais, kad pas mus, palikę ponais, padėtų į mūsų dvasią, sigaut komunistams; Bermonto kariai mums nešė vokišką kultūrą, kad per ją jau su jais nužengtume į Niurnbergą; rusai - bolševikai siekia sąjungos, kuri pasaulio tautoms belieka iš taškyt atomo bomba.

Tai lietuvių kviečia apsispręsti: tik viduje - niai būdami stiprūs, darniai susiklausydami, organizuoti atsidadevę darbui ir kovai atsikratysime visų ryšių su tais, kurie temokedami žengė į prapultį ir mus stengiasi paskui save įtraukti.

Gyvename atgaivintus Nerono laikus. Jėga ir grąsinimais bolševikinė Maskvos vyriausybė privertė išleisti bazes Lietuvos teritorijoje. Nepasitenkinus Trojos arklio įjojimu, 1940m. birželio mėn. 15d. ta pati vyriausybė, įvykdžius smarto aktą, prieš mūsų valstybę, iškilmingai pareiškė, kad tai visokiomis aplinkybėmis gerbti Lietuvos suverenumą bei teritorinį integralumą ir neliečiama. 1926 m. sutartis tarp Lietuvos Respublikos ir Varpų

Socialistinių Respublikų Sąjungos, 2 str. /.

Vardan Lietuvos neliečiamybės šiandien slaptoji bolševikinė propoganda į mūsų širdis graužias už tai, kad mes nepakėlėm ginklo prieš Lenkijos, Hitlerio, Stalino ultimatumus. Šita propoganda veršdama mus tikėti, kad šiandien už praeitį mokam dabartimi, nesigaili piktų žodžių mūsų mokykloms, kuriose daug kalbėta apie reikalą ginti Tėvynę nuo jai gresiančių pavojų, kone veikia organizacijas, kurios tautoje ugdo Tėvynės meilę. Rodydamai mūsų buvusias ginkluotas pajėgas tiesiog stebisi: kiek tam be reikalo išseikvota pinigų! Ko versta šita propoganda aiškiausiai kalba šitie pavyzdžiai.

Ne tik mūsų karininkų negalėjo slapta nuvesti į Katyną, bet ir apie Lietuvą įgyvendinamą rojų pasauliui gali kalbėti tik rodydamas ant miestelių grindinių jo guldomas artojų ir liūlavonus.

Šiandien Stalinui garsiausiai šaukiant, kad pasijį žmogus brangesnis už viso pasaulio auksą, lietuvis nesistebi artimu, kuris, nebodamas kas už tai jo laukia, savo sūnų laimino-laimina į kovą prieš šį žmogaus vertę spekuliantą. Tūkstančiai karvingiškų pavyzdžių įrodo, jog lietuvių tautoje tikrai atgimus kunigiakščio Margio dvasia. Ieškodami to priežasties, rasime: tik dėka Lietuvos ginkluotųjų pajėgų lietuvis buvo apsaugotas nuo tų valios, kurie ne vien žavėjosi per dieną užgančiais didvyriais, tautą stengė sūnų keliu nuvesti. Tik išvengę mūsų tautai beprasmės kovos, kilę prieš Lietuvai gresiantį pavojų-bolševizmą, įtikinom ir pasaulį, jog lietuvis valstybės neliečiamybę suprata vadovaudamasis krikščioniška kultūra: valstybės pareiga išsaugoti piliečio laisvą apsisprendimo teisę.

Apkalbėdamas lietuviškas organizacijas, bolševikas tyli apie šitą dokumentą: "Postanovlenija Sovieta Ministrų SSSR ot 13-IV-1946 za Nr. 843-342/ss/i prikaz MVD ot 19-IV-1946 za Nr. 00338 o vozvraščeni žitele i Pribaltiki v rodinu". Aišku, šitas nutarimas ir įsakymas liečia ir lietuvių gražinimą iš Sibiro. Šiandien regime to priešgynybę lietuviai be perstojo į Sibirą tremiami. Klausime: jeigu šiandien Lietuvoje galėtų laisvai

veikti organizacijos, ar šią nutarimą ir įsakymą kompartija nuo tautos galėtų paslėpti? Ar šito nutarimo ir įsakymo priedanga sovietiniai diplomatai galėtų pasauliui tvirtinti, kad vien nuo karo baisumų apsaugojimui lietuviai vežami į Sibirą?

Tik sveika organizacinė kultūra, kuri gyvai reikėsi Nepriklausomos Lietuvos laikų, įgalino Sričių vadus ir atstovus susirinkti į bendrą posėdį, kuris 1949 m. vasario mėn. 16 dieną galėjo paskelbti LLKS deklaraciją.

Šitas dokumentas vasario 16^{-sios} prašmę dar labiau lietuviui sustiprina. Deklaracijos 3 ir 4 straipsnis skelbia lietuvių tautos valią: Valstybinė Lietuvos tautos santvarka - demokratinė respublika; suvereninė Lietuvos valdžia priklauso tautai.

LLKS darni veikla su užsieny gyvenančiais lietuvišiais, LLKS laisvo pasaulio tautų įvertinimas, kaip lietuvių tautos valios reikėjo garantuoja, jog šie istoriniai lietuvių tautos sūnų sprendimai bus pilnumoje įgyvendinti.

Vasario 16-ji - lietuvių laisvės šventė. Tai turėdama mintyje LLKS Taryba savo deklaracijos 21 str. skelbia: LLKS Taryba, glaudžioje vienybėje su ko vojancia tauta, kviečia visus geros valios lietuvius, gyvenančius Tėvynėje ir už jos ribų pamiršti įsitikinimų skirtumus ir įsijungti į aktyvų tautos išsilaisvinimo darbą. Tik šiuo keliu eidami mes tik kamai supraime Lietuvos Saulių Sąjungos Kūrėjo V. l. Putvinskio lietuviams paliktą mintį: "Jei tautiškai būsime stiprūs - valstybė, kad ir žlugtų, iš naujo atgysime ir laisvę susigrąžinsime."

Saukiant apie šią dieną Lietuvos galybę, šiandien naikinamas lietuvis. Tai tikslu, kad mes savo Tėvyne regetume kompartijos mums lemiamą likimą. Šią likimą pergyvensime, tik pajėgdami laisvai dėl savo ginymo apsispręsti. Kad to nestengtume, bolševikai pikčiausiai puola mūsų dvasios būseną: alkoholio ir jausmus audrinančios propogandos pagalba.

Tik besąlyginiai raudami iš savo gyvenimo bolševizmą apkrečiantį marą, mes pasieksime Mindaugo,

Vytauto iškovotą Lietuvai valstybinę garbę. Tik tą marą išrovę, pasieksime lietuviui teisę, apie kurią skelbia 1918 ir 1949m. vasario 16-sios lietuvių tautės sūnų nemarūs sprendimai.

Vot jums šešiolikto!...

Partizanų minamas sniegas putra žlagsi. Daug jo ant laukų, kelių, o jau miške tai nereta kur ir iki juosmens priversta. Povilo Lukšio rinktinės vyrai po šį sniegą Juodžių miške murkdosi - tik apie sto vykta: bent vasario šešioliktą norėdami ramiai praleisti, išėigų, per kurias išbrendami grioviai, vengia.

Vos švintant 1945 m. vasario 14-tosios rytui, iš Krakų gimnazijos pernakt skubėjus jauna gimnazistė atbrenda tiesiai prie stovyklos. Ji - su žiniomis: aštuonbais suakvežimiais kas keturios valandos į Krakius atvežami burliokai, išsilaipinę skuba Juodžių miško link.

Vado Pabarčiaus sprendimu, sutiktą vasario šešioliktą vyrai keliiasi į Lapkalnio mišką. Ir čia vos atvykus, jauni ir seni partizanų bičiuliai skuba su žinia: aplink mišką koncentruojamos ruskio jėgos.

Nakties sulaukus vyrams tenka bristi į Lenčių mišką, kur vienas iš rinktinės dalinių iširengęs bunkerius.

Polisio nėra ir čia: dėl gilaus sniego negalėdamas išeiti, vyrai trūksta maisto. Bunkeryje pasitarus, vadas su pavaduotoju Dudele vyksta į Lenčių kaimą maisto. Vadui su dalinio vyrais sėdant į pratorę, prisistato pasitarimą slaptai sekęs Urbonas. Jis tiek žygių nuvargintas, tiek namų išsilgęs, kad vadas, temokas į pratorę, pažvelgtą tėvu, negali jo neleisti į namus bent baltiniais persirengti. Vadas tik tuo stebis:

-Visur pilna ruskių. Negi nori save jiems į rankas įduoti!...

Anas burliokų nesibijo: vienas, žinodamas apylinkes, lengvai tikis pro visus pavojus pralisti.

Kiek miške sniego, tiek iš jo išvažiavus

partizanus puola baisi audra. Audrai padėdamas kylantis šaltis, kėleivius sniego kalnais ve rėia. Kelias biaurus, bet partizanų širdis džiaugias: tokiu oru ir su patrankomis pravažiusvus pėdsakių neatseksi.

Su maistu grįžtant belieka pasitikėti vien arklių nuovoka: grįžtant jie visada puikiusiai kelią randa. Po vidurnakčio, audrai kiek apsimstant, prt. regi, jog jie m iško pakraštį, kuris yra visai priešingoje pusėje nuo jų išvykimo vietos. Paklydimas teuzdelsia kelionės laiką, nes partizanai mišką neblogiau pažįsta kaip savo namus.

Grįžusiems tuojau užleidžiama bunkeriai pamiegoti. Išstačius sargybas, parengties skyriui budint, virėjai pradeda ruošti pusryčius. Staiga, vos brėkstant parengties skyrius pastebi prie bunkerių slenkančias ruskių voras. Pažadinus vadą, jis vienmarškinis, pusiau basas vadovauja parengties skyriui.

Pirmas rusų voras atbloškus, devyniasdešimt vyrų rinktinę sutvarkęs kautynėms, vadas skuba apsirengti. Bet ir šiuo kart kautynėms tenka vadovauti tik pušiau apsirengus.

Aišku ne vienam vadui: jeigu priešas galėjo prieiti prie bunkerių sargybų nepastebėtas, jį galėjo atvesti tik stovykloje gyve nes...

-Urbonas!...-kautynių įkarštyje vada sukretėia sprendimas.

Taip! Šiuo kartu vadas neapsiriko: tas į kurį nakti žvelgė tėvo akimis, prašėsi paleidžiamas tik dėl to, kad ir jam persikėlimas buvo netikėtas... paleistas į namus - jis nuskubėjo pas priešą...

Anas, gavęs žinią, kur randasi Pabarčius ir Dūdelė per sniego pūgas lyg audra skubėjo užimti nuo Lenčių kaimo pamiškę.

Šiuo kartu ruskis pilnai tikėjo, kad tokiame ore pasiseks jiems širdį paėdusi vadą ir jo pavaduotoją sugauti gyvus. Ruskių nelaimėi audros suklaidinti arkliai jų numatyta laimikį nuvežė į kitą miško pakraštį. Nelaimėję gyvų, dabar audros griūtį virsta bent jų lavonus laimėti.

Aiškliai regint, kad partizanams teks veržtis iš apsupimo. Dūdelė, išpuolęs į bunkerį, neneudojamu kul kosvaidžiu sudaužo rašomasias mašinėles ir radijo aparatą. Padegęs dokumentus, paliekamus daiktus, Dūdelė iššoksta iš bunkerio. Čia pat trys ruskiai remdami durtuvais, šaukia pasiduoti. Dūdelės automatą ruskių geidimą nuramina. Šių ir kitų lavonus aštuoniomis porinėmis rogemis vežant iš miško, sribai vežikams stebėjos:

-Jeigu yr Dievas, tai tik jis šiuos ruskius nušovusi saugojo!..Kad gi jis gultų!..Stečiomis šaudydamas, ir galvų mums neleido pakelti!..Gal gi velnias jį nušaus!..

Vado sprendimu partizanai pradėjo veržtis į miško tankumą - rytų kryptimi. Tik čia priešo jėgos pasirodė neišveikiamos. Įsakius trauktis šiaurės vakarų kryptimi, Dūdelė išvydo vadą ugnies prie žemės nulenktą. Neatsiliepiant vadui ir į jo prašymą vadovauti...Dūdelė, prie jo prišlieužęs, iš karžygiu kritusio tepasiėmė tik šovinius...

Dūdelėi įsakius klausyti jo komandos, per vyrus perbėgo šurpas: "Žuves vadas!..žuves vadas!.."

Mielas partizanams Dūdelė, bet šiuo kartu tegirdi žuvusio vado žodžius: "Veržtis šiaurės vakarų kryptimi!..."

Kai prasiveržus Dūdelė įsakė išsidalinus skyriais trauktis pastočių pagalba, kurių buvo priva ryta vežti miškui, įsakymo negirdėjo tik prt. Karvelis: į kutyne išpuolęs: basas, vienmarškinis, iš bėgus šovinius, aplinkui grojant maksimams, ant bunkerio ir šalia jo sproginėjant minosvaidžių sviediniams, aštuoniolikos laipsnių šaltyje priverstas eglučių tankumyne ir kvapo alsavimu savęs neišduoti,

Ant ryt - vasario šešiolikta Urbonui NKVD lengva m ašina važinėjantis Kauno gatvėmis, ant Gružų dvaro brėdo sugulę septyniolika partizanų ir senkis vežimų lavonus, suvarytiems į mitingą apylinkės gyventojams ruskiai nuo tribūnų šaukė:

-Vot jums šešiolikta!..

Nuo pykčio įraudusius ruskių veidus vėsinė tik baltos snaigės: jų draugų septyniasdešimt slapta kišant Betygalos, Krakių duobėsna, vasario 16 -ta suvaryti į mitingą kritusių tėvai, giminės, artimieji teregėjo baltas snaiges - virš karžygių lavonų besisūpaujančias, Dangaus angelų sparnais ant sukrvintų veidų besileidžiančius. Kerštui apraminti ruskiai į Pabarčiaus galvą išmeigė lentelę su užrašu, kas jis su kitais kritusiais iš tyrų atklydusiais vežė į Krakius, Dotnuvą, Kėdainius - parodai.

Iš Kėdainių vežikų lavonus leido giminėms pasiimti, kur toliau vežė partizanų lavonus, galėjo žinoti tik Urbonas - iki 1947 pavasario...sau pelnyto užmokesčio patsi atsiimti NKVD lengva mašina atvyko į Paliepių miestelį.

Po trijų mėnesių, tenukritusiais nuo kojų pirštais prt. Karvelis į dalinį grįžo gyvas. Povilo Lukšio pradėtam žygiui užbaigti, tuo laiku jo rinktinei vadovavo prt. Dūdelė.

.....

Visi juos myli...

Užėjus pas N. kaimo gyventoją, šeiminką, pasisaugodamas šešių metų sūnaus, prašo mus vaidinti šiaulėnų stribus. Suvaidinug ir išvykima, teko klausytis šio pasikalbėjimo?

-Tėvel, kas čia buvo?

-Šiaulėnų stribai...

-Ne, tėveli, ne stribai! Kai anie užėins, tu būni nusimines, nežinai net ką kalbėti. Su jais kalbėjai linksmas. Tėveli, man nesakai, bet čia buvo geri žmonės - partizanai...

Tai kur jau tie geri žmonės gyvena?

- Miške!...

-Jei miške, tai kas jau jiems valgyti duoda?

-Tėvelis, kiti... visi juos myli...

Užr. Pumpurėlis

.....

A A

PRR bendradarbiai

Ž Y M A N T A S

Prt. vrš.

Garbės ženklai: I K Kryžiai: I Ir. III l. Ir III l.

Jis patsai apie save gražiausiai pasisakė - tardamas, kad iš tėvų namų išeinant gal ir varlės verkia. Tiesa, lietuviui nesunku sutikti savas, kuriam motulės rauda gegulė kukuoja, kuriam tylų vakarą. sesulė iš savo darželio daina lakštingalų suoki - mui pritaria. Bet nūdienoje sutikti Žymantą yra lygu, kad prie tavo skausmo prisėstų kaip pavasaris prie apgriuvusio namelio šnekutis - tūpdamas švilp tert - skubėt į pagalbą nunešt jo džiaugsmą ir pradėt rimtą darbą - bendra d ina. Tikintiems gėruoju Viešpačiu su juo gyvenus belieka tarti: kodėl jau Dievuliui nebūt geram, kai gražiausius gyvenimo žiedus patsai sau susirenkai!

Jisai Savanorio Kūrėjosūnus. Pirmą kart jauną sutikus sužavėjo juodų akučių žvalumas. Jam prakalbėjus teko klausti, ar tik ne lenkiškai namuos kalbėjęs. Taip! Senelis Knygnešys, apie tėvą jau sakiau, šitas tenka išsūnyt - partizanas. Su sūnum susigyvenus, paaikškėjo lietuvio - gražiausio gyvenimo kūrėjo dalia: iš baudžiavos išsigelbėjus ponu, prabarščių kalba buvo ne tik šventadienė, bet ir vaikams kelias žmonėms augti; sušvitus lietuviškos aušros spinduliams, šickiadienę palikus įprasti ne kalba, lietuviška jų šeimos vyrus vedė didvyrių keliais.

Jisai jau ir galvojo lietuviškai, bet pirmuti - niai dėti žodžiai į sakinius buvo jam pagrindinė, sunkiausiai įveikiama kliūtis prakalbėti tuo šnekučiu, kuriuo sekdamas lietuvis sava kalba daina dainuoja, kuriuo sekdamas ženas paskui artoja vaga

net ir į atodusius stengias' jam namų statytojo išiklausyti, kad jais su žambriu grįžusiam nuo veido raukšles nudiedrintų.

Šita kliūtis tebuvo tam, kad jaunas Žymanınukas, ją švilpaudamas įveiktų. Ir tai siekė per tėvų kalbą išigauti į jų dvasią.

Savo darbo deimaniuku paliko G A I L U T Ė. Ir ne vien jai vardo parinkimas, jam tuos vardus tur būt dainavo lietuviškas vėjas. Savo mieliems jie duoti ne tik lietuviški, skambūs, jauni, bet ir suaugę su aprašomuoju veiksmu kaip jis buvo suaugęs su partizano gyvenimu.

Asmeniniai man jįsai buvo tas pirmas, kuris parodė, jog partizanas ne tik pilna to žodžio prasme inteligentas, bet ir pasisakyti apie tai gražiausiai gali. Su juo pasimokęs šiandien gailiuos: tespėjęs supa žindint su kūrinio apmatais, kuris turėjo apdainuoti lietuvio laimę būti partizanu, gyvenimo nevykėlio iš duotas, nuožmioje kovoje karžygiu atidavė savo Pareigą Tėvynei. Gailėtistenka dėl to, kad su jo platesniu užmoju negalėjau supažindinti savo mielų skaitytojų.

Labai norėčiau kuo gražiau man buvusį sūnum Žy - mantą pagerbti. Jei kas iš partizanų, iš PRR skaitytojų mėgintų, jo keliu pasekęs, išdainuoti savo dvasią būti partizanu, laikyčiau jį tuo savo broliu, kuris padėtų ir prieš Žy mantą man savo pareigą atiduoti Tėvynei.

.....
Tau pasmaukt vargą sunkų ir juodą,
Tau iš ašarų krašto i šbrįsti,
Mes nupinsim gražiausią vainiką
Tau iš vėtrų ir vėjų, jaunyste.

Brazdžionis

Vargas - tai motina išradėja. To dėl daugelis išradimų iš baudo ir vargo gimę. Petronijus Satirikas

.....

Debesys ir žvaigždės

Vai tendo debesys audrą,
Žvaigždėtą Lietuvos padangę;
Svyruoklis beržas, net baugu,
Savojoj tėviškėj-rankas nuleido...

Visus tie pačiai geležiniai
Mus kausto, mums grumoja:
-Kam tėviškės mieli arimai,-
Tie trentiniai skausmą šalį dejuoja!

Nutyla žemė mūs gimtinei;
Motulė liūdi nusiminus:
Ji giria - tik sūnus vaitoja,-
Sūnus - savųjų išsigynęs...

Dalia nežydi jo bijūnu,-
Jis vergo pačius pats sau kalė,-
Žiema ledinė stingdo kūną,
Dvasia jis miręs - savo šaliai.

Motulė regi - vėjai kyla,
Neš debesį jie...vergo daliai -
Skambės retežiai...ir jiems jie dyla,
Kad grįžt į artimą pažvelgt bedaliu...

Jaunystė,-daina žemužės mūsų krašto,-
Išlauš vartus nakties piktosios!
Tikiu, pavasari, nubirs lyg ašara, lyg lašas,
Kas šiandien neleidž regėt žvaigždė s šviesios!

..1..

N e u ž m i r š t u o l ė

PIRMA KARTA

Šiandieniniame gyvenime tenka pergyventi daug įvairių įvykių, kurie stingdo širdyje kraują, suvilgo blakstienas ašaromis, ir vos tik sugebanti valdyti plunksną skatina rašyti, rašyti...
Vieną iš tokių įvykių, kuris tapo įrašytas dides

lēm, auksinēm ~~smānmiē~~ mīsu širdziū neišdildomom
raidēm, teko ir mums nesenaļ pergyventi. Tai buvo
1952 m. ankstyvę, žavų rytę.

Danguje žybčioja milijardai žvaigždėlių. Tarp
jų lyg koks karalius, šypsojos išblyškęs mėnuo-sau
lės brolis. Neįtikinamo žydrumo dangaus mėlynė gaubė
pavergtos Tėvynės laukus. Kur-ne-kur pirkelese
jau buvo matyti žiburėliai. Žiburėlis spinksojo ir
mīsu troboje. Mama ramiai ruošėsi apie plytę. Tik
staiga, visai netikėtai, tarpduryje pasigirsta lyg
pavasario upelio čirlenimas, švelnus balsas "labas
rytas".

Į trobą įeina trys ginkluoti vyrai.

- Ar nieko nėra pas jus svetimo?-girdis klausimas.
Mama, šiek tiek sumišusi atsako, kad nėra. Dar klausī
mėlis, -ar nepažįstate manęs?

Tas balsas man buvo gerai pažįstamas, tačiau, ži-
nodam a, kuriuo keliu šiandien šis jaunuolis žengia
ir koks jo likimas, tamsoje, nematydama gerai jo vei-
do, drąsiai atsakiau-ne. Širdis pradėjo smarkiai plak-
ti. Galvoje tūkstančiai įvairiausių minčių: nejaugi
tas, su kuriuo dar nerūpestingoj kūdikystėj teko
ganyti bandą! O gal čia tik jį vaizduojantieji
stribai! Ne, vien iš balso nepažinus jis į tuos,
kuriems jis taip labai rūpi!

Iš balso labai atrodo tas, bet vėl nesinori ti-
kėti, kad jis, kuris negrižtamas gražiausias jaunys-
tės dienas aukoja Tėvynės labui, kad tie, kurie parnes
laisvę samanotom bakūžem, sušvistų kada nors lais-
vės žiburėliais mīsu namuose.

- Kad su barzda, dėl to tur būt nepažįstat?- klausī
dar vienas klausimėlis.

Ir mano žiburėlio šviesa leido įsitikinti, kad
tai tie patys, apie kuriuos tiek daug svajodavau,
kuriuos taip troškau pamatyti, dėl kurių žiaurus
likimo visada liejau ašaras, už kuriuos dažnai
meldžiuos, kad Dievulis laimintų jų žygius, kad
greičiau sutrupėtų vergiję pančiai.

Galvojau jiems. tiek daug pasakyti. Tačiau gią
valandą, kada savo akim pamačiau tuos tris
ąžuolus savo gimtoje bakūžėje, širdis krūtinėje

valandėlei sustojo plakusi.

Iš širdies veržiasi gražiausi pasveikinimo žodžiai, bet juos prigirdė ašaros. Ir daugiau nieko neištengiau pasakyti kaip tik: Dabar jau tikrai jus pažįstu.

Nerandu žodžių, kuriais galėčiau apsaityti visa tai, ką tą valandą jaučiau savo širdyje. Džiaugsmas netilpo mūsų širdyse. Džiaugsmo ašaros prausė mūsų veidus. Norėjos vien žodžių žiedais apiberti tuos tris brolelius, tik... juos pakando negailestinga rudens šalna.

Valandėlei troboje išiviešpatavo jauki tylka. Kažkodėl nesirišo mums kalba. Prieš šiuos didvyrius jaučiausi tokia silpna, tokia maža, maža kelio dulkelė ir nediršau kalbėti. Pagaliau iš jaunatve plakančių nepavergiamų krūtinių išsiveržė tylus, lyg talumoje skambančio varpo garsai, dainos žodžiai:

Čiulbėk, čiulbėk, lakštute
Krumely jazminių,
Neverk sena mōčiute,
Sūnelių žūstančių!..

ir toliau:

"Nesame mes plėšikai,
Bet žmonės - katalikai
Toki kaip jus..."

Daina sklido po visas trobos kerteles. Ji pasiekė jautriausius širdies kampelius ir joje sukėlė dar didesnę kaip buvęs pasišlikštėjimą Tėvynės išgamomis, pagarbą didvyriams partizanams ir pasididžiavimą garbinga mūsų tauta, kuri išaugino ir šiuos didvyrius.

Mes gerai žinome iš senelių pasakojimų, ir iš Lietuvos istorijos puslapių, kad buvo Gediminas, Kęstutis, Vytautas, Pilėnų Margis, ir kiti, kurie visą savo gyvenimą skyrė tam, kad mūsų Tėvynė amžinai laisvai klestėtų. Tačiau tiek pasiaukojusių Tėvynėi būrų negalėjo būt, kiek jų šiandien yra. Nei sapne nesąpnuota, nei protas negalėjo pasakyti, kad po tiek priespaudos metų laisva Lietuva taip atgaivintų savo žemėj protėvių dvasią, galiną, nebesulaikomą pasiryžimą žengt į galutinę pergalę.

Tėvynės laisvė - vienintelis ir didžiausias jų troškimas. Nei baisiausias kančios, šaltis, nemigo naktys, purvas ir širdies skausmas nebaugina jų. Prieš juos naudojamas teroras neužgesina juose Tėvynės meilės, bet priešingai - juos dar narsesniais kovotojais daro.

Tik kančios užgrūdina juos ir daro juos didvyriais. Žiūrėdama į juos pati sau kalbėjau:

Jūs mokat iškęsti didžiausias kūno ir dvasios kančias. Mokat drąsiai pažvelgt mirčiai į akis. Žmogaus protui sunkiai įsivaizduojama likimą jūs mokat tik didvyriais pernešti. Tėvynės meilė lydi jūs žingsnius - ir vargas dėl Tėvynės jums tėra vienas džiaugsmas... Jūs didvyriai... aiškiausiai regit:

Vistiek Lietuva
Juk atbus gi kada
Neviltui ji tiek iškentėjo!

.....

Ž i b u t ė

Kilk šviesi saulužele...

O, Lietuva, Tėvyne,
Koks kraštas tu gražus!
Džiaugsmuose ir varguose
Visad paguodi mus.

Laukuos javai auksiniai,
Pavasari - žiedai:
Miehoji man gimtinei,
Tėvelių čia namai.

Čia saulės spindulėliai,
Jie žaidžia su rasa.
Ten gieda piemenėliai,
Artojo čia dains.

Šiandien tėviškėlė -
Piktųjų pavergta...
Kilk šviesi sauližėlė,
Su dienužė laisva..

V a l k š n a

TAUTŲ TEISĖ

Vasario 5 d. baigiant JTO Generalinės Asamblėjos šeštą sesiją tarp kitų kalbėjo ir SSSR atstovas Malikas. Tarybininku padėjavęs apie pasaulio artėjimą artėjimą prie karo, pasiguodė tuo, kad šiuo kartu JAV patyrė gėdingą pralaimėjimą balsuojant šią tarybinę rezoliuciją: "Visos tautos turi teisę į apsisprendimą". Kiek tai tiesa, kiek tai prapoganda, tenka remtis gyvenimo faktais.

Tarp šių faktų yra ir tas, jog JTO sukurta tautų apsisprendimo pagrindu, ką saugot, net veto pagal ba išipareigojusios didžiosios valstybės. Tarp šių didžiųjų yra ir SSSR, kuri būdingu jai atkaklumu veto pagalba ginė - didžiosios rusų tautos apsisprendimo teisę. Netenka abejoti ir tuo, jog ir šiuo kartu tarybinę rezoliucija tesiekia sprendimo, kuris pateisintų rusų tautos vardu bet kuri tarybininkų apsisprendimą.

Žvelgiant į tai, kiek ši tiesa tarybininkams paėsisėkė apginti, dėl to Malikas aiškiai sako: ".... angliškasis - amerikinis blokas nukreipė Asamblėjos dėmesį į antraeilius, mažareikšmius, o taip pat šmeižikiškus - provokacinius klausimus, kaip titiiniai ir gomindaniniai skundai." Žmogui suprantama kalba dėl to sako: tarybininkai siekė pirmaklasių didžiųjų valstybių nagrinėjimo klausimų; tai būtina tam, kad šios valstybės savo jėga apsaugotų pasaulį nuo karo; tuo tarpu titininkai - gomindanininkai, neturėdami konkrečios - ginkluotos jėgos savo teisėms ginti yra tik antraeiliių, mažareikšmių tautų atstovai; kadangi Rusija gali pasaulį saugoti nuo karo tik užvaldžius Jugoslaviją ir Kiniją, dėl to anų skundai, kaip nesuprantančių gyvybinės reikšmės klausimų, Rusijos atžvilgiu tegali būt šmeižikiški, provokuojantieji rusus ginklo pagalba siekti pasaulyje taikos.

Kaip žinome šitų šventų tarybininkams tiesų Asamblėja dabon neėmė: anuos skundus įtraukdama į darbą tvarką pasakė, kad jugoslavų ir kinų tautos turi teisę į apsisprendimą; tų skundų išsprendimas tarybininkų nenaudai, juos iškėlė kaltais dėl tautų apsisprendimo teisės naikinimo.

To maža: išsiaiškinimui, kas toji rusų tauta, Asamblėja nutarė skirt komisiją ištirimui Vokietijoje esamų sąlygų dėl galimo vokiečių tautos apsisprendimo Tarybininkams dėl to šaukiant, jog jie anos komisijos darbą paraližuos, lieka pažvelgti į to reikšmę.

Į tą komisiją įeinant JAV ir, anot tarybininkų, ją sekantiems blokui, viso pasaulio demokratams, respublikonams, konservatoriams, leiboristams, radikalams, socialistams, komunistams/Tito dėka/, gauna teisę žiūrėti, kad jais sekantieji vokiečiai nevaržomai galėtų apsispręsti. Ką dėl to gali sakyti tarybininkai? Aišku, dėl Rytų Vokietijos jie tegali pasakyti, jog čia jau išspręstas klausimas, jog čia laisvai galės apsispręsti tik tie, kurie bolševikiniai tiki, kad tik nūdienė Rusija užvaldžius Vokietiją taikiu būdu, to nepasieks karo pagalba. Kad šiuo Višinskis iškėlęs bolševikų partiją rusų tautos apsisprendimu, ty lint Malikui, galim patylėti ir mes. Mums užtenka to, kad Višinskis šiuo kartu Asamblėjai įrodė, kad bolševikų partijos interesus negali leisti vokiečių tautai apsispręsti kaip jai patinka. Užtenka dėl to, nes šiuo aiškiai padėjo smerikonams balsuojanti jų rezoliucija pasisakyti, kad dar ne visos tautos turi teisę į apsisprendimą.

Kad Asamblėja šiam JAV apsisprendimui pritarė, rodo Asamblėjos nutarimas laikyti teisėta priemone šimtą milijonų dolerių, kuriuos savo laiku paskyrė JAV kongresas, dėl kurių Asamblėjos pasisakymo parei kalavo Višinskis. Konkrečiai tai reiškia, tautos remdamosios apsisprendimo teise, rado teisėtą tą priemonę, kurios pagalba galima prasiveržt pro geležinę uždangą ir pranešt pasauliui, kad rusų tautą hitleriniu keliu veda apsispręsti.

Tik tai turėdamas galvoje Malikas, kalbėdamas apie iškraipytą tikrovę, apie iliuzijas daro išvadą, jog tai "tegaliai padaryti žalos taikos reikalui". Konkrečiai tai reiškia: jeigu tautų apsisprendimo teisė vadovaujantis ir Pabaltijo tautos nebos tikrovės - rusiškos jėgos reikalo ir sieks sau apsisprendimo, jeigu, nebojant "rusų tautos" švento apsisprendimo reikalo, bus keliamos Praveniškių, Katy no ir tam panašios bylos, kad dėl to "didžioji tauta" gali būt abejinga, tegali būt tik iliuzijos, nuo viso to pasaulį gindama Rusija gali ir karą sukelti. Tai teikia išvadą, ką turėjo galvoje JAV ir SSSR balsuojant tarybinę rezoliuciją. Ji šita:

1. JAV pasakė: ir kokia prasmė kalbėti apie tarybinę tautų apsisprendimo teisę, kai prieš akis tikriausias tos teisės niekintojas - bolševikinės diktatūros atstovas.

2. SSSR siekė: bent Vyšinskine logika remiantis pateisinti "didžiosios tautos" - Stalino apsisprendimo teisę.

Kas dėl šios rezoliucijos gėdingai pralaimėjo, tenka neužmiršti šio fakto: į Asamblėją rimtai pasikalbėti su Rusijos atstovais atvyko ir didžiųjų valstybių užsienio reikalų ministrai. Kai juos Višinskis sutiko Stalino pasiuntiniu, anie, išvykdamai Atlanto Sąjungos konferenciją, paliko jam laisvę ieškot sau sąjungininkų tarp, anot, Maliko antraeilė - mažareikšmių valstybių. Anų valstybių atstovų laikymasis visos Asamblėjos metu sako, jog tarybinė rezoliucija buvo priimta šiuo motyvu: kiek tarybininkai jos priedanga siekė savo tikslų pateisinti, tiek už rezoliuciją balsavusios valstybės pareiškė, kad jų tautos, nežiūrint kainos, gins savo apsisprendimo teisę.

Su šiuo tarybinu laimėjimu mes sutinkam savo Nepriklausomybės sukaktį - lietuvių tautai atgavimo teisę laisvai apsispręsti šventę. Ir šiomet tarybininkas įsako užmiršt apie save, kai sprendžiamas "didžiojo Stalino" likimo klausimas. Vistik, užmiršti mes negalim net šito: "stebū-

klinga ta tarybinė diplomatija; prieš metus iškil -

mingai pranešus, kad prieš tautų valią hitleriai - stalinai tėra tie, kurie ateina ir pradina, šiemet pati pareikalavo tautų apsisprendimo, kad šimto milijonų priedanga, būtų įteisintos šios tarybinės diplomatijos atstovams žygis į raudonąjį Niurnbergą.

Šia konkrečia pasaulinės politikos padėtimi remdamiesi, savo šventės proga tegalim pasidaryti šią išvadą:

JAV, demokratinės tautos įgalindamos pas save veikti Nepriklausomos Lietuvos atstovyboms dar JTO kūrimo laiku išreiškė savo įsitikinimą, kad ne visos tautos turi teisę apsispręsti. Šeštosios Asamblė - jos proga iškilę titininkų, gomindanininkų skundai, išskėlė ir tos teisės niekintojus - bolševikų partiją. Šimtas milijonų dolerių tėra pateisinimas tos intervencijos, kuri Stalino terorizuojamoms tautoms turi padėti laisvai apsispręsti.

Kam kiltų klausimas, kiek tarybininkai prieš šitą tautų apsisprendimą galės priešintis, tiems atsakymu yra šita konkreči padėtis: šimtas milijonų dolerių ne amerikiečiams, ne kurios kitos demokratinių įstatymais gyvenančios tautos sąnams, o tai yra ir mums pagalba tam atvejui, kai Kremlius neras sau vietos kur nutūpti.

Lietuviai, Nepriklausomybės šventės proga visai mums sako:

Vienybės, susiklausimo, drausmės - kaip vertais protėvių garbės kilus laisvės kovai, taip vertais toje kovoje kilusių karžygių garbės Laisvės Rytui sutikti.

.....

Kreivas snukis

50.02.14 "Tiesa" paskelbė: "Gogolį žmonijai davė išymiausioji nacija - didžioji rusų tauta". Tik į šitos mirusiųjų sielų nacijos išymybės žiūrėdamas ir Gogolis sakė:

-Nekaltinkit veidrodžio, jei snukis kreivas.

.....

V I S U O M E N I N Ė V E I K L A

Kalnai ant kalnų, o ant tų kalnų -
kalnsi ir maži kalneliai.

POGRINDŽIO TIESA LLKS Rytų Lietuvos Brities organas. 1951 m. birželio - rugsėjo mėn. Nr. 1, 2, 3, 4.

Kiek saulės tekėjimui žaruojuant miškų viršū -
nėm, tiek saulėlaidos gėstant Sventosios, kitų to
krašto upių sraunume, lyg sesulių karoliai ežerų
žydrynėj graži ta šėnė, kuri vadinas Rytų Lietuvos,
kuris yra Aukštaičių kraštas. Kiek graži šalis,
tiek savo grožiu vėžtus - sūnus - dukras augina.
Didžiū keliais sekdami aukštaičiai, sutikę bolše-
vika, šiandien į gyvenimą išcina su "Pogrindžio
Tiesa".

Kam gražus gintaru nusėtas kalnų kalneliais
kraštas, kam mielas jis ant tų kalnelių kalnų am-
žinu pušų švokštimu, tam mielas ir gražus ir šitas
aukštaičių leidinėlis: kiek savo puošnia išore,
tiek švariu, rūpestingu darbo atlikimu. Kam sava ta
šalis karžygių žygiais, tie aiškiai regi, jog tęsė
jimas tų darbų, kurių daugumas atiduodamas savo
pareigą Tėvynei jai ir savo jaunų dienų žydėjimą
pasukojo. Šalies grožis jos sūnų - dukrų nemarūs
darbai sustabdo prie leidinio, kuris sava diena
aukštaičius amžių gyvenimo nemariais atstovais pa-
liek. a. Visa tai klausia: ir kodėl iš pirmo žvilgs-
nio, savu pavadinimu aukštaičiai, toldami nuo tų
dvasios, kurie už to krašto garbę ir sava gyvybę

užmokėjo, kodėl tuo pavadinimu stojo mūsų priešas toje srityje talkininku?

Zinoma, pavadinimas gali būti skonio dalykas: ji yra mielas kaip ir savas gyvenimas. Tai kviečia žvelgti į "PT" atstovaujama gyvenimą.

Pirmas - "edakcinis straipsnis išsidėmėtinus ne mūsų žodžius. Siekiant išvados efekto, prireikia ir šuns ir šetono pagalbės. Šios pagalbės dėka prieinama ir prie šitos išvados, jog dar su didesniu atkaklumu privalome kovoti.

Esam lietuviai, krikščioniškosios kultūros atstovai. Kiek galim girtis atkaklumu, pateikiu keletą pavyzdžių.

Lietuviukas, pargynės bėda, tėvams pasakoja: "Pribėgęs jautis prie ežios tartum pasiutęs su didžiausiu atkaklumu puolė ją ragais arti." Tai laikydamis dora kalba, klauskime: ar lietuviui tinka sakyti, kad apaštalai su didžiausiu atkaklumu siekė Kristaus mokslo plitimo. Tarybininkai sako: su bolševikiniu atkaklumu siekti švento neapykantos jausmo. Ar nebus sekimas priešui, jei vadas skelbia, kas LK su atkaklumu turi siekti LKS tikslų įgyvendinimo?

Kodėl tai gavosi, cituoju iš "PT" mintį: "...dvasiškai supuvusio priešas peiliai yra per trumpi ir mūsų širdžių nepasieks". Klausiu: argi lietuvių tau ta beširdė motinos skausmui, kuri ji išgyvena prieš sūnaus lavoną - išniekinto ant miestelio grindinio?

Tik tas taip gali apsispręsti lietuvių tautos atžvilgiu, kas kalbėdamas propagandos reikalu jau antru sakiniu tvirtina: "Tai naujas kovos būdas," Kiek propaganda yra naujas kovos būdas, kviečiu bent sau atsakyti į šiuos klausimus: ar Lietuvos miškuose iš tikrųjų, kryžiuočius puldavo lietuviams tarnaujančios piktos dvasios, ar tai buvo tam tikros propagandos išdava? Ar karų istorija nesako, kad su laiku tesikeičia jiems lemti priemonės ir propagandos panaudojimo būdai?

Kad propaganda naujas kovos būdas tėra žodis, įrodymui "PT" šis straipsnis užbaigia priedu, kuriam iš pereito karo pasiskolinta kiek žodžiais pertal sytas "Tiesos" šakis, kuriuos sumuojant siekiama min

ti vertėjo prisiminti bent. Fultonas, prisiminti - kuriuos amžius tokia propoganda atstovauja.

Tik širdies sopulys ir čia prakalba: "...Pavojingi ir mūsų pramanyti gėdai". Tai girdint, tenka rimtai paklausti: argi dainių apdainuotam krašte šiandien ir tai yra gyvas reiškinys? Jeigu taip, tai kurių priemonių pagalba vadovybė tam stengias užkirsti kelią?

Atsisveikinant su straipsniu, tenka atsisveikinti ir su jo priedu, kuris, skelbiant jį ir ištiesai "PT", ko gero, gali sugundinti pagelvoti, kad šiuo keliamas iš kapų kudirka, kad viršininkas padiktavo jam pavaldžiam raštininkui apie jį korespondenciją laikraščiu.

Kuo vadovaujantis parašytas "Praeitis ir dabartis" straipsnis, tenka paprašyti atsakyti į šiuos klausimus: jeigu pradžioje mūsų balsas pasaulyje vietoje buvo balsas tyruose, tai gal melavo pr., skelbdami savo spaudoje, jog dar prieš pr. sąjūdžio kilimą Lietuvoje, Ruzveltas pareiškė, kad Lietuva tik laikinai neteko nepriklausomybės? Ar ne padėdam bolševikinei propogandai tvirtinti, kad Vakarai tik iš klaidų temoka kelti, skelbdami tai, jog tik pr., prasiveržę pro geležinę uždangą, padėjo pasauliui "atsibusti iš apsnudimo?"

Taip pradėjus tik į pagalbą "Tiesai" yra ir kreipimasis į inteligentą. Tai sėkla į lietuvių inteligentą, kuris aštuntus metus lietuviška žeme keliauna partizanų, dvasia, kad jį augtų rautina rauge. Šitas kreipimasis parašytas užmiršus, ar nepastebint, kaip bolševikai keikiasi ant tos tautos vienybės idėjos, kuri mus išvedė į nepriklausomo gyvenimą.

O gal, pridėjus, kad savas gyvenimas padiktavo ir leidiniui pavadinimą, gal ir užtektų šiuo klausimu. Taip ir būtų, jeigu nekristų į akis brolis doktorius, kuris tiek gražaus saviems skaitytojų rado sektino iš savos praeities, iš svetur. Juk tai pats tikriausias kelias ir savus bendradarbius pastatyti prieš klausimą: o ko gi mes tiems kitiems galim tikti pavyzdžiu?

Taip, mieli aukštaičiai! Kalnų kalneliai ne vien

tik plačiai apsidairyti. Graži jie vieta ir apie save pakalbėti, savo idėjas tarp kitų skleisti. Gražų kelią radus garbingai sekti karžygių keliu, gražios, mielos Aikštaičių žemės sūnams-dukroms linkiu Praamžiaus laiminamos sėkmės.

Jūsų kovos Brolis - Ešeriukas

.....

Dievo bausmė

1948m. ragindami skubėti su prievolėmis, stribas su partorgo padėjėju užėjo į sodybą, kur die- nojo prt. Pamatę ateinančius, prt. perėjo į kitą kambarį. Nekantrus stribas neiške- ntė to kambario durų nepradaręs. Nors stribas atidarė duris, bet prt. paleista kulipka pataikė jo draugui. Mūriniu tvartu prisidengiant pabėgus, partorginis visko kaltininkui voždamas per snukį guodžia:

- Vagie, įpratęs kur nereik lįsti, ir ant manęs užtraukei Dievo bausmę!..

Kaimė buvusieji stribai kas čiupęs arkli, kas savoms kojoms įsakes pamiklinti, nuo Dievo bausmės gelbėdamiesi, skubėjo į Siaulėnus.

Užr. Ašarėlė

Tabokos k apšas

- Kaimyne, -stebis Žvainys, -argi neturi žmoniškės tabokinės! - klausdamas Ringaitį, kuris anam padavė Kilogramui talpos kapšį.

- Turiu, -nusi juokė, -tik šitas atmintinas. Fronto metu, kaimė apsistojus ruskiams telefonis tams, su sūnum nuo meškos giminės saugojom bites. Tik kur tu rusą nudabosi? Galop tiek išidrasino, kad mes saugojam bites, o jie - mus. Kiek pasitraukus, žiūrėk, kelių avilių ir nėra.

Kelis iš jų radom prigirdytus upėje. Daug avilių ir pežinios dingo. Prie paskutinio radau numestą šitą kapšą, kuriuo iš korių spaudė medų. Kaimyne, juo didžiuojuos!.. kaip tikru rusiškos kultūros užmo- kesčiu už trisdešimt kelmų bičių.

Užr. Žymantas

.....

P A S I Ž V A L G I U S

P A S I K L A U S I U S

/Vaizdeliai iš Lietuvos Katyno/
"Savanorių" mobilizacijos punkte

1946 m. žiemą dažnai eidavau į Siluvą - išly -
dėti į rusų armiją sugaudytų lietuvių. Vieną rytą
atėjus jau radome berikiuojant. Aplinkui sustoję
vaikai, motinos, seserys. Stribai ir NKV Distai rė-
kaudami stundo susirinkusius. Pastumta mergaitė
vos tik už tvoros susilaikius, prisitaikius taip
pastumė strebą į nuledėjusią pakalnę, kad anas kū-
liu virsdamas nespėja net savo motinos prakeikti,
net automata vėju švilpt paleidžia. Kalvarijų ke-
liu grįžęs ant kalno, puola jį stūmusios ieškoti.
Tai dingus minboje, pegauna ant visų šaukti:

« Salin, velniai!.. banditų nematėt!.. jų pažiū-
rėt susirinkot!..

Jau ruošiasi ir varyti!.. NKV Distų apstoti, kad
ir žingsnio į šalį negalėtų žengti, vyrai su duona
maišelius krauna į vežimus. Senutė, pro NKV Distus
prasigavus prie sūnaus pripuolus apsikabinus ver-
kia, bučiuoja. Pripuolę stribai rėkia: "Bliausi čia
banditą apsikabinus!"

- Jūs patys banditai! - širdies skausmo neper-
nesus senutė atsikerta.

- Kas!.. - stribai išverčia akis: - boba, ar ži -
nai, kur už tokius žodžius gali pakliuti!.. ir var-
nos čia tavo kaulų neatneš!..

- Jūs... - drebančia ranka rodydama stribus se-
nutė rauda: - jūs banditai!.. Jūs mūsų vaikus stu-
miate į pražūtį!..

... kai NKV Distų komanduojami vyrai žygiavo į
frontą, seną motiną stribai nusivarė į kalėjimą.

Tą pačią dieną dar apie 20 sugautų atvarė.
Daugumas be kepurų, vienom palaidinim, pusbasi,
bet nusiminusių nesimato, - speigo puolamas plikas
rankas trindami juokauja: "Va ir užnėrė kilpą!"

Juokavimų NKV Distai nepernešdami, vyrus sodina ant sniego atvėsti.

-Nieko, tuo lietuvė pas burliokus malonės prašyti nepriversite, -sėsdami vyrai juokiasi.

Namiskiai atneša sugautiesiems maisto. Žygis veltui: prie sugautųjų iš tolo nieko neprileidžia. Apie valandą išlaikius ant sniego, "savanorius" nuvarė į rūsius. Užr. Ašarėlė

Sniegui pasigauti katiliukas

Sekmadienį einant Siluvos miestelio šaligatviais, sribas pastoja kelią ir įsako grįžti. Kelis žingsnius paėjus, atsigrižtam. Piktai grūdomas sribas varo toliau. Kiek pasitraukusios nutariam pasižiūrėti, kodėl taip piktai sribas mus veja.

Pamatėm a tvėrant tris kalinius. Net šiurpas sukrėtė: nuo mušimo veidai sutinę, mėlyni, neprausiami, ne skutami, pasišliaušusiais plaukais apaugę. Vienas varomų nešėsi katiliuką. Nors gatvės sniegas buvo susimaišęs su mėšlais, bet tas, ranka jo pasigavęs vieną kartą dedasi į burną, antrą kartą į katiliuką. Tai pastebėjo sribas. Pribėgęs šautuvo buože smogė į nugarą ir visa gerkle užrėkė:

- Rankas už nugaros!..

Nuvarius prie rūsių, sribas jį atrakino. Praverus duris, garai kaip iš gervėžio užtėrėjo. Pasirodė daugybė rankų, kurios siekė katiliuko. Užr. Ašarėlė

Didįjį penktadienįš

Tais metais kiek kartųėjau į Siluvą, tiek kartų ten regėjau varant suimtuosius. Vieną kartą mačiau tiek sumuštą kalinį, kad jį vest turėjo du sribai. Tą pačią dieną vedė suimtuosius - surėmus jiems į šonus automatų.

Nors sribai neleisdavo žmonėms žiūrėti į suimtuosius, bet tų suimtųjų buvo šimtai ir jų nuo žmonių paslėpt negalėjo. Kaliniais buvo perpildyti visi rūšiai, kluonai, visos nuo NKV Distų laisvos vietos.

Pavasari, iškėlus apskritį į Raseinius, kalinių

sumažejo. Tik, sniegui nušilus, iškilo nukankintų lavonai.

Kančios savaitėj grįždamos iš bažnyčios prie buvusių apkasų pamatėm būrius žmonių. Paklausius pas motę ris, kurias sutikom nuo ten grįžtančias, ko ten vyrai būriuojas, tik ašaras šluostydamos, galėjo pasakoti apie tuos šurpius vaizdus, kuriuos regėjo prie išsukinėtom rankom, sulaužytais kaulais kankinių lavonų. Kitoms kviečiant nueit į ten pasižiūrėt, gal pažįstamų rasim, aš pabijojau.

Grįžusieji apie viską papasakojo namiškiams. Iš visur pasipylė žmonės:ėjo savų, giminų, pažįstamų ieškoti.

Kalbos greitai pasiekė ir vyriausybę. Ta išsakė stribams lavonus užkasti. Vie ni stribai su to kia daugybe lavonų nestengdami susidoroti, prie jų užkasimo darbų suvarė apylinkės gyventojus.

Didįjį penktadienį sesuoėjo į bažnyčią. Sutikę ją stribai išsakė skubiai eiti ir nesidairyti. "ors stribai uždraudė, bet, sudegintoj sodyboj, sesuo regėjo vyrus su kartimis iš šulinio kažką graibstant.

Kurie buvo suvaryti apkast lavonus pasakojo, jog visuose šuliniuose, kur buvo sudegintos sodybos, ar palikusios be gyventojų, viela surištom rankom buvo primesta lavonų. Žmonės negalėjo tik to supraat gyvi ar nukankinti buvo į šulinius su mesti.

Užr. Ašarėlė

Savo bendradarbius kviečiame kuo daugiau vaizdų surinkti, iš Viluvos - lietuviško Katyno, iš kitų panašių vietų. Visų org. vn. vadai, LK tokią ir panašią medžiagą įpareigojami kuo skubiausiai persiųst LKS spaudai. PRR Redakcija

Tarybiniai rinkimai

1947 m. rinkimų dieną Žaiginio rinkiminej būst. be stribų, rinkiminės komisijos ir vietos komjau-nimo - tuščia. Rinkėjai - NKVD nuo pat ankstyvo ryto laksto po kaimus, bet namuose teranda vaikus

ir negalinčius paeiti senelius.

Part rgas Kurčius - laimingas: namuose randa visą šeimą. Paraginus balsuoti, seimininkė jį išvanoja su šluota. Išpraustas išokęs į vežimą, skuba iš kaimo. Galūlaukėse, kišdamas į urną biuletenius, vežikui teisinasi:

- Jei nebalsuosiu už šluotininkus, tai kailį įduosiu ausuotojams...

Užr. Genys

.....

Aktyvi komjaunuolė

1949 m. pavasarį Zaiginio valsčiaus vykd. kom. pirmininko žmonai vežant į apskritį dokumentus ir pinigus, pakelėję iš sodybos iššokę du sribai, šaukia poną juos pavežinti. Tai išvydusi aktyvi komjaunuolė iššokus iš ratų, pasileido miestelio link. Perbėgus NKVD viršininkui atraportavo, kad, užpuolus banditams, aniems atiteko valsčiaus dokumentai ir pinigai. Ji, nors ir smarkiai apšaudoma, spėjus pabėgti.

Telefonu išsaukus garnizoną, viršininkas su sribais ir ginkluotu aktyvu išskubėjo į įvykio vietą. Kelyje sutikęs komjaunuolės vežimą grįžtančius sribus, teiraujas apie banditus. Anie atraportuoja:

- Banditų tai nematėm. Bet va, draugas viršininke, pasiute pirmininko žmona. Paprašius mums pavežinti, iššokus iš vežimo taip kūrė į miestelį, kad važiuoti negalėjom pavyti.

Užr. Genys

Bas daugiau nevaikščios

1949 m. Siluvos sribai, apsupę kaimyno sodybą, šaudydami išvaikė jos gyventojus. Tačiau, seimininkai susikrovę turta, sodybą sudegino. Po to kaimyno sribos sūnus, atėjęs pas mus giriasi:

- Dabar mano mama basa daugiau nevaikščios. Tėvas ir jai batų privežė ir ne tik batų, bet ir dar daugis turto privežė...

Užr. Ašarėlė

.....

N u s i r a m i n o

Bekeičiant gamtą, 52.03.14 "Tiesa" prisipažino:
 - Rusų tauta, tarytum šaunusis trejetas, veržiasi
 pirmyn ir duoda jai kelią kitos tautos ir valstybės".

Dėl šitų nelaimingų kabučių pažvelgus į penk -
 metinį kalendorių, paaiškėjo: Prireikus užgesinti be
 siliepsnojančią Balkanų padangę, be vargo Kremliaus
 užgesinus to krašto saulę Dimitrovą, džiaugsmingai
 buvo susidorota ir su krašto Raiko, Kostovo žvaigždėmis.
 Dabar gi, Korėjai bepriekaištiniai užkūrus
 to krašto dangų, Kremliaus saulės atokaitoje teis
 tirpo tik to krašto žvaigždė Coibaleanas: anų žemių
 saulė Mao-Cze-danas jau patsai pajėgus liepsnoti
 šventu neapykantos jausmu.

Dėl šito to pati "Tiesa" nusiramino gogoliš -
 kai:

- Bene atsirastų pasaulyje tokia ugnis, tokios
 kandios ir tokia jėga, kuri nugaltų rusų jėgą.

Bepriekaištinė nacija

50.02.16. "Tiesa" skežbdama, jog: Amerikoniško
 Imperializmo ideologai skelbia įvairaus plauko
 žmogėdriškas teorijas apie anglosaksų "pranašumą".
 Apie "išrinktosios amerikiečių nacijos" teisę vieš
 patauti pasaulyje-, be jokių kabučių to pat mėne
 šio 24 d. paskelbė: Rusų tauta - išymiausia iš visu
 nacijų. Kodėl ji jau išymiausia, irgi be kabučių
 29 paskelbė taip... joje regime siaubingą reginį
 šalies, kurioje žmonės prekiauja žmonėmis... kur,
 pagaliau, nėra ne tik jokių asmens, garbės ir nuosa
 vybės garantijų, bet nėra dargi policinės tvarkos,
 o tėra vienos didžiausių įvairių tarhybinių vagių
 ir plėšikų korporacijos... Viešpatauja skvoznik -
 dmuchanovskiai, deržimordos.

Besiaaiškinant, kas tie gi jau Rusijos viespa -
 čiai, prieita iki Stalino. Šitas sako:

-Mes, komunistai, ypatingos sudėties žmonės. Mes

sukirpti iš ypatingos medžiagos. Mes tie, kurie sudarom didžiojo proletariato stratego armiją.

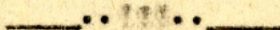
Be! šio stratego armijos 52.02.14 "Tiesa" paaiš kino taip:

- Ji organizuoja armijas, nešandias mirtį tai - kioms tautoms.

Aiškiausia kiaulystė

Bolševikiniai nacijai tik karo metu paragavus iš amerikono gautų kiauliškų konservų, to gero ver gais nužemintais ji nužengė ir į Korėjos žemę. ir antrais metais teėdant ją ištikimiausiams vargo draugams, vasario mėn. pabaigoj pe r Korėjos ir Ki nijos ministrus prieš pasaulį nusikoliojo, kėd šiuo kartu iš amerikonų tepatiria tik aiškiausią kaiu - lystę

T U R I N Y S

Ps1,

1. Chrizantema	Eglė.....	1
2. Vasaris	Laisvės žiedai.....	2
3. Sušvis	Lietuva - lietuvis.....	3
4. Iš Ryto užr.	Vot jums šešiolikto.....	7
5. Pumpurėlis	Visi juos myli.....	1
6. PRK bendr.	Žymantas	1
7. Našlaitė	Debesys ir žvaigždės.....	1
8. Neužmirštuolė	Pirmą kartą.....	1
9. Žibutė	Kilk šviesi sauluzėlė.....	1
10. Valkšna	Tautų teisė.....	17
11.	Kreivas snukis.....	20
12. Ešeriukas	Pogrindžio Tiesa.....	21
13. Genys	Dievo bausmė.....	24
14. Žymantas	Tabokos kapšas.....	24
15. Ašarėlė	"Savanorių mob. punkte.....	25
16. "	Didįjį penktadienį.....	26
17. "	sniegui pasigaut katiliukas	26
18. Genys	Tarybiniai rinkimai.....	27
19. Genys	Aktyvi komjaunuolė.....	28
20. Ašarėlė	Basa d ugiu nevaikščios....	28
21.	Nusiramino	29
22.	Bepriekaištinė nacija.....	29
23.	Aiškiausia kiaulystė.....	30

